

Strůpky z minulosti ... To nejzajímavější z Bojanova před rokem 1924

Co se dělo v Bojanově před rokem 1924, kdy se započala psát první oficiální pamětní kniha městyse Bojanova, není sice zaznamenáno příliš podrobně, ale o to zajímavější ony kusé informace jsou.

V současné době se do Bojanova a jeho místních částí hlásí plus mínus 650 obyvatel. Dle sčítání z roku 1880 žilo jen v samotném Bojanově 477 obyvatel, od deset let později obývalo 67 bojanovských chalup a chaloupek 459 obyvatel. Bojanov tehdy patřil pod hejtmanství Chrudim, okres Nasavrky, poštu Seč a nádraží Slatiňany.

„Roku 1866 dne 7. července ráno objevilo se v našem Bojanově 6 pruských jezdců a právě v poledne hrnuly se již nepřehledné zástupy vojska pruského od Kovářova. Tábořili na polích, na obilí se neohlížejíc, i lukách. Konečně o 5. hod. odpoledne přestalo tažení. Ráno v 5 hod., bylať právě neděle 8. července, táhli pryč a odchod jejich trval do poledne. Lidé se schovávali do lesů a dobytek odváděli, aby jim ho Prušáci nesebrali. Byl zde na faře ubytovaný generál major z Hanekeu i s jeho štábním důstojnictvem. Táhli sice Bojanovem ještě po celý týden tlupy vojska s děly a zavazadly o pokrm žádající, ale přes noc již žádný nezůstal.“ Je-li tento záznam pravdivý, pak Bojanovem procházeli vítězové slavné bitvy u Sadové (u Hradce Králové).

Také Vás už někdy napadlo, proč od pošty ke kostelu shlíží půvabná socha anděla a co znamená rok, jenž je na podstavci vyryt? Zde je odpověď: *„Povzbuzen dobrým výsledkem divadelních dětských her zasadil se učitel pan Linder Josef o to, aby z výtěžku postavena byla na městečku socha „anděla strážce“, což se také skutečně podařilo. Mramorový podstavec zakoupen ve Vápenném Podole u sochaře A. Štěcha a socha jest obstarána z Hořic. Všecko dohromady asi za 115 zl. rak. měny. Církevně posvěcená za nesmírného účastenství obecnstva Tesařem Janem, farářem zdejším. Do spodu základu vložena plechová krabice, v níž uložena listina se jmény pana učitele a dětí divadlo hrajících.“* A na památku vyryli i rok vzniku.

V úvodu předešlého odstavce se zmiňuje úspěch dětských divadelních představení, která se hrála v Bojanově třikrát až čtyřikrát do roka a byla hojně navštěvována. Na počátku toho všeho stála touha pana učitele Lindera po zřízení školní knihovny. Knihy byly v 2. polovině 19. století stále ještě drahou záležitostí. *„Chtěje potřebných peněz k tomu sehnati, vypůjčil sobě divadelní dekorace ze Seče a počal neúnavně pracovati na uskutečnění dětských divadelních her ... dne 6. ledna 1870 mohl se již provozovati kus od kněze Františka Pravdy: Učitel ve francouzském zajetí, jenž dne 9. ledna t.r. byl opakován..., při čemž se výtěžilo 60 zl. r. m.“* Stejně jako dnes se pan učitel neobešel bez pomoci veřejnosti. Největší podpory se dočkal od pana

Františka Nevole, novomlýnského mlynáře, který krom jiného dodal všechna prkna, hřebíky, „ano, i značnou část peněz daroval.“

„Roku 1871 se obec Bojanov zasadila o povolení k odbývání čtyř výročních trhů na zboží a hovězí dobytek, kteréžto povolení jí skutečně na jaře t. r. dáno.“ Na první trh se sjížděli prodejci i nakupující již v listopadu 1871. Lépe řečeno, čekalo se, že se budou sjíždět... bohužel se trh nesetkal s velkým úspěchem, „ještě špatnější byly ty následující...“

O tři roky později vznikl v Bojanově spolkový (akciový) podnik zaměřený na obchod střížním zbožím. Sídli v domě č. p. 17, v němž tehdy žil Josef Alinč. Členy správní rady byli kromě zmíněného pana Alinče tito pánové: František Nevole (viz výše), František Kutílek (řídící učitel v Krásném), Josef Blažek (rolník a představený* v Libkově), František Rulík (rolník z Polánky), Jan Tesař (viz výše). Předsedou spolku se stal poslední jmenovaný. „Různého zboží se nakoupilo za 6000 zl. r. m. a začalo se prodávat.“ První rok se zdálo být vše zalito sluncem, ale hned další sezónu přišlo velké zklamání. Pánové nestačili držet krok s konkurencí, nemohli si dovolit jít s cenami dolů a zákazníků ubývalo, až... „uznali, že spolek, jenž ještě ani potvrzen nebyl, nemá-li v záhubu a velikou škodu přijíti, musí se rozejíti a každý akcionář za peníze do obchodu dané zboží přijmouti, což se také stalo, ne však bez mrzutostí. Nejvíce škody utrpěl při tom správní výbor s předsedou a vzdor tomu byli jeho členové od mnohých co taškáři, zlodějové a podobně vykřičeni. Tak smutně vzal podnik ten za své na poučení všem, že má každý zůstat při svém kopytě a neplést se do věcí, kterýmž nerozumí.“

Prvním rokem se psalo 20. století... a v Bojanově vznikl „Spořitelní a záložní spolek“ neboli „Kampelička“. Zakladateli byli Josef Trnka, tehdejší kaplan v Bojanově a pozdější „vicerektor semináře v Hradci Králové“, a Jan Mikan, řídící učitel v Bojanově. Kampelička či záložna vydržela v Bojanově podstatně déle než výše zmíněná akciovka. V chrudimském archivu se dochovaly materiály z let 1901 až 1953.

Na závěr se znovu ponoříme do hlubší minulosti. Bojanov býval obcí poddanskou. „Když páni rozdělovali pozemky, přirozeně si je musel každý koupit.“ K pozemku se přidávala alespoň jedna kráva. Taková stračena vyšla nového majitele na celkem velké peníze – roční splátka činila 13 ½ krejcaru rakouské měny. Pokud měl někdo dvě kravky, platil 27 krejcarů ročně atd. Peníze se odváděly do knížecího důchodu ve Slatiňanech. Kdo odmítl pozemky a dobytek odkoupit, byl považován za dlužníka. Proto se tehdy o něčem, čeho jste se nemohli zbavit, začalo říkat: „To je jako železná kráva“.

Přála bych si, aby se nám „železné krávy“ na míle vyhýbaly.

Krásné léto!

Lenka Simonová

* představený – nerada bych Vás uvedla v omyl, ale zřejmě to byla funkce podobná dnešnímu starostovi obce